ਐਮ ਐਨ ਜੀ ਭਾਰਤੀਸ਼ ਰੈੱਡੀ

ਬਨਾਮ

ਰਮੇਸ਼ ਰੰਗਨਾਥਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

(2022 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1273)

ਅਗਸਤ 18, 2022

[ਡਾ. ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂਦ ਅਤੇ

ਏ ਐਸ ਬੋਪੰਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860: ਧਾਰਾਵਾਂ 120ਏ, 405, 415, 420, 499, 500 – ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬੀਜੀਐਸ ਅਪੋਲੋ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਸਲਟੈਂਟ ਨਿਊਰੋਸਰਜਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ – ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚਕਾਰ ਕੰਸਲਟੈਂਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਕਾਰਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ – ਕਾਰਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਕੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ – ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ – ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਹੋਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਕਾਊਂਟਰ ਵੱਲ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ 30 ਮਈ 2014 ਨੂੰ ਕੰਸਲਟੈਂਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੰਗਤ ਅਤੇ ਅਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ – ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 31 ਮਈ 2014 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਿਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕਾਇਆ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ – ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ – ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਉਲਟੇ ਅਤੇ ਛੁਪੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ – ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 120ਏ, 405, 415, 420, 499, ਅਤੇ 500 ਅਧੀਨ ਸੰਜਣ ਲਈ ਸੂਚਨਾ ਲਈ – ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਮਾਣਹਾਨੀ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਜਣ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਖਿਲਾਫ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 499

ਅਤੇ 500 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਥਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 405 ਅਤੇ 420 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੀ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ ਤੁਰੰਤ

ਇੱਕ ਅਪੀਲ - ਫੈਸਲਾ: ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਉੱਠੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਰਜੀਕਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਿਤ ਬਿਲਿੰਗ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਦੁਆਰਾ ਕੰਸਲਟੈਂਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸੀ - ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਨਾ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਨਾ ਛੱਡਦਾ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੋਖਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ - ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਬ੍ਰੀਚ ਆਫ ਟ੍ਰੱਸਟ' ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਤੱਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ - ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਨਿਯਮਿਤ ਬਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਫੀਸਾਂ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਪਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਆਈਪੀਸੋ ਫੈਕਟੋ 'ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਬ੍ਰੀਚ ਆਫ ਟ੍ਰੱਸਟ' ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ - ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਤੱਤ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860: ਧਾਰਾ 405 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 415 - ਮੌਲਿਕ ਤੱਤ - ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਧਾਰਾ 415 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਇੱਕ ਪਾਠਕੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਉਭਰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਇਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ (i) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਹਵਾਲੇ ਕਰੇ; ਜਾਂ (ii) ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਵੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਰੱਖੇ; ਜਾਂ (iii) ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਕਰੇ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰੇ ਜੋ ਉਹ ਨਾ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਨਾ ਛੱਡਦਾ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੋਖਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰ, ਮਨ, ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 420 ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹਵਾਲਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਪੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 415 ਅਤੇ 420 ਦੇ ਤੱਤ ਬਣਾਏ ਨਹੀਂ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਉੱਠੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰਜੀਕਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਚਿਤ ਬਿਲਿੰਗ ਸੀ

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੰਸਲਟੈਂਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 14, 15 ਅਤੇ 18[II]103-D-F; 1105-E-F]

2. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹਵਾਲਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਹ ਨਾ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਨਾ ਛੱਡਦਾ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਇਹ ਉੱਘਾ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 19[III]105-F-H]

3. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 405 ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤੱਤ ਹਨ: (i) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਦਬਦਬੇ ਨਾਲ, ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ (ii) ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਤੱਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਨਿਯਮਿਤ ਬਿੱਲ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਫੀਸਾਂ ਉੱਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਸ਼ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 405, 415, ਅਤੇ 420 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20, 23, 24[II]106-A-D; 1107-B-D]

ਹਿਰਦੈ ਰੰਜਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2000) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 168 : [2000] 2 ਏ.ਆਈ.ਆਰ 859; ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਜਗਨਰ ਸਿੰਘ (2009) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 696 : [2009] 10 ਏ.ਆਈ.ਆਰ 264; ਅਨਵਰ ਚੰਦ ਸਬ ਨਨਾਦਿਕਰ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2003) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 521; ਕੁਮਾਰ ਘਈ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (2022) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 124 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2000] 2 ਏ.ਆਈ.ਆਰ 859 ਪੈਰਾ 16 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2009] 10 ਏ.ਆਈ.ਆਰ 264 ਪੈਰਾ 17 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

(2003) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 521 ਪੈਰਾ 21 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

(2022) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 124 ਪੈਰਾ 22 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1273 ਦਾ 2022.

ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ 12.07.2019 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼.

ਮਨਨ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਚ. ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ, ਮਿਸ ਰੇਖਾ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ, ਮਿਸ ਅੰਜੁਲ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ, ਡਾ. ਰਾਮ ਸੰਕਰ, ਮਿਸ ਸੁਪਲਥਾ ਬਾਗਾਧੀ, ਏ. ਲਿਓ ਗੋਰਗੋ ਰੋਜ਼ੋਰੀਓ, ਮਿਸ ਪੀ. ਨਿਰਮਲਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ.

ਮਿਸ ਰਾਧਿਕਾ ਗੌਤਮ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ 12 ਜੁਲਾਈ 2019 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉੱਠੀ ਹੈ।

3. ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬੀ.ਜੀ.ਐਸ. ਅਪੋਲੋ ਹਸਪਤਾਲ, ਮੈਸੂਰ, ਦੂਜਾ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਸਲਟੈਂਟ ਨਿਊਰੋਸਰਜਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮਾਸਿਕ ਗਾਰੰਟੀਡ ਫੀਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 50,000 ਰੁਪਏ ਸੀ। ਉਹ ਮਾਰਚ 2004 ਤੋਂ ਜੂਨ 2014 ਤੱਕ ਉਸ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚਕਾਰ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 2013 ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਸਲਟੈਂਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਦੇ। 3 ਜੂਨ "ਹਸਪਤਾਲ" 2013 ਨੂੰ, ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਫੀਸ ਨੂੰ 4,25,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀਡ ਕੀਤਾ।

4. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 9 ਜਨਵਰੀ 2014 ਨੂੰ ਅਰਜੀਦਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਹੋਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵੱਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਸਵਾਗਤ ਕਾਉਂਟਰ 'ਤੇ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਉਸ ਨੇ ਅਰਜੀਦਾਰ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ 30 ਮਈ 2014 ਨੂੰ ਕੰਸਲਟੈਂਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੰਗਤ ਅਤੇ ਅਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਵਿਵਹਾਰ ਕਾਰਨ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਆਪਣੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 31 ਮਈ 2014 ਨੂੰ ਐਪੋਲੋ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਿਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਅਰਜੀਦਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। 2 ਜੂਨ 2014 ਨੂੰ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 30 ਜੂਨ 2014 ਤੱਕ, ਆਪਣੀ ਨੋਟਿਸ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ, ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ।

5. 10 ਅਕਤੂਬਰ 2014 ਨੂੰ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 200 ਅਧੀਨ ਪਹਿਲੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ) ਅਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ, ਮੈਸੂਰ ਅੱਗੇ ਪੀਸੀਆਰ ਨੰਬਰ 2536 ਦੇ 2014 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਅਰਜੀਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ.ਐਮ.ਐਫ.ਸੀ. ਨੇ 3 ਮਾਰਚ 2015 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 120ਏ, 405, 415, 420, 499, ਅਤੇ 500 ਅਧੀਨ ਸੰਜ੍ਞਾਨ ਲਿਆ। ਜੇ.ਐਮ.ਐਫ.ਸੀ. ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 397 ਅਧੀਨ ਮੈਸੂਰ ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਸੁਧਾਰ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

6. ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਨੇ 16 ਦਸੰਬਰ 2015 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਜੇ.ਐਮ.ਐਫ.ਸੀ. ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਮਾਣਹਾਨੀ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ.ਐਮ.ਐਫ.ਸੀ. ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸੰਜ੍ਞਾਨ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

7. ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕਲੇ ਜੱਜ ਨੇ 12 ਜੁਲਾਈ 2019 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 499 ਅਤੇ 500 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 405 ਅਤੇ 420 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ।

8. ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ 25 ਅਕਤੂਬਰ 2019 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਪਾਲਣ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਹੈ।

9. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਮਿਸਟਰ ਮਨਨ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸਰਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਵਕੀਲ ਮਿਸ ਰਾਧਿਕਾ ਗੌਤਮ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਾਰਟੀ ਹੈ।

10. ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਤੱਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੁਥਰੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

11. ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ 10 ਅਕਤੂਬਰ 2014 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ 16 ਜਨਵਰੀ 2004 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਸਲਟੈਂਟ ਨਿਊਰੋਸਰਜਨ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਮਾਰਚ 2004 ਤੋਂ ਜੂਨ 2014 ਤੱਕ ਨਿਊਰੋਸਰਜਰੀ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ।

12. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 6 ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਬਿਲਿੰਗ ਸਟਾਫ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੀਸਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਕਤੂਬਰ 2011 ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਆਪਰੇਟਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਆਰੋਪ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਫੀਸਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੌਖਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਇੱਕ ਗਹਿਰੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੀਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਵੇਗਾ। ਹੋਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਬਾਲਦ ਦਾਅਵੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ "ਉਸ ਦੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਸਮੇਤ" ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੁਝ ਬਿਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਸਪਤਾਲ ਦੁਆਰਾ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ 2013 ਅਤੇ 4 ਨਵੰਬਰ 2013 ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਰਜਰੀ ਚਾਰਜਿਸ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 1 ਅਤੇ ਰੁਪਏ 2 ਦਿਖਾ ਕੇ ਉਠਾਏ ਗਏ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਰੋਸਟਰ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ 17 ਮਈ ਅਤੇ 31 ਮਈ 2014 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਉਸਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ.

13. ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 415 ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ 415 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

"415. ਧੋਖਾਧੜੀ — ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ, ਧੋਖੇਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖ ਸਕੇ, ਜਾਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਨਾ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਨਾ ਛੱਡਦਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਧੋਖਾ ਨਾ ਖਾਂਦਾ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੰਮ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ, ਮਨ, ਇੱਜ਼ਤ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਹਾਨੀ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ "ਧੋਖਾ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਵਿਆਖਿਆ — ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਛੁਪਾਉਣੀ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧੋਖਾ ਹੈ।

14. ਧਾਰਾ 415 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਉਭਰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ, ਇਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ (i) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇਣ ਲਈ; ਜਾਂ (ii) ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖ ਸਕੇ; ਜਾਂ (iii) ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ

ਨਾ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਨਾ ਛੱਡਦਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਧੋਖਾ ਨਾ ਖਾਂਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ, ਮਨ, ਇੱਜ਼ਤ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਹਾਨੀ ਪਹੁੰਚਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

15. ਧਾਰਾ 420 ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪਹੁੰਚਾਈ ਨਾਲ ਨਿਬੜਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"420. ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪਹੁੰਚਾਈ — ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਧੋਖਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਖਾਧੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ, ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਜੋ ਹਸਤਾਖਰ ਜਾਂ ਮੋਹਰ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

16. ਹ੍ਰਿਦਯ ਰੰਜਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ1 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 415 ਅਤੇ 420 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"14. ਕਿਸੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਉੱਤੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੰਮ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਉਹ ਧੋਖੇ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਦੂਜੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੰਮ ਹਨ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜੋ ਕਿ ਧੋਖਾ ਖਾਧਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾ ਕਰੇ ਜਾਂ ਨਾ ਛੱਡੇ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੋਖਾ ਨਾ ਖਾਧਾ ਹੋਵੇ। ਪਹਿਲੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਹੀਂ।

15. ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕੰਟਰੈਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਇੱਕ ਬਾਰੀਕ ਲਾਈਨ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕੋ ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਕੰਟਰੈਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਲਈ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਉਠ ਸਕਦਾ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸੌਦੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਨਸ਼ਾ ਹੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਰਫ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨਸ਼ਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਮਾਨ ਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

17. ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਜਗਨਾਰ ਸਿੰਘ' ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੰਟਰੈਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 415 ਅਤੇ 420 ਅਧੀਨ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਨਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"9. ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਅਜਿਹਾਸ ਹਨ: (i) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਧੋਖਾ;

(ii) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ; ਜਾਂ

(iii) ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਛੱਡਦਾ।

ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਉਕਸਾਹਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਝਗੜਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਸੀ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਗਾਊ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਧਾਰਾ 405 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਬ੍ਰੀਚ ਆਫ ਟ੍ਰੱਸਟ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਅਜੈ ਮਿਤਰਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਆਫ ਐਮ.ਪੀ. [(2003) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 11 : 2003 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 703])

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

18 ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 415 ਅਤੇ 420 ਦੇ ਤੱਤ ਬਣਾਏ ਨਹੀਂ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਰਜੀਕਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਬਿਲਿੰਗ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਸਲਟੈਂਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਹੈ।

19 ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਰੱਖੇ ਜਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧੋਖਾ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਨਾ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਨਾ ਛੱਡਦਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੋਖਾ ਨਾ ਖਾਂਦਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਇੱਕ ਉੱਚਾਈ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ।

20. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 405 ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਭੰਗ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

"405. ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਭੰਗ – ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋ ਕੇ, ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ, ਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਨੁਮਾਨਤ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਬਾਰੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਭੰਗ' ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਭੰਗ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਹਨ: (i) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ (ii) ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

21. **ਅਨਵਰ ਚੰਦ ਸਬ ਨਾਮਧਾਰੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਭੰਗ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ**:

"7. ਧਾਰਾ 405 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਜਾਉਣ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ (1) ਭਰੋਸਾ, ਅਤੇ (2) ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਨਸ਼ਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਿੱਧ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਯੋਗੀ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੈਨਸ ਰੀਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।"

22. **ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਘਈ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ** ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 405 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਨਸ਼ਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

"28. "ਭਰੋਸਾ" ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਧਾਰਾ 405 ਅਧੀਨ ਦੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਹੈ। ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਹਨ, “ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ"। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਲਰਕ, ਨੌਕਰ, ਵਪਾਰਕ ਸਾਥੀਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ "ਭਰੋਸੇ" ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ। ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਇਤਵ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਭੰਗ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 406 ਅਧੀਨ ਦੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

23 ਆਪਰਾਧਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਵੀ ਤੱਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਨਿਯਮਿਤ ਬਿੱਲ ਜਾਰੀ

ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਫੀਸ 'ਤੇ ਉਲਟਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ। ਪਰੰਤੂ, ਠੇਕੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਆਪਰਾਧਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤੱਤ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਪਰਾਧਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ।

24 ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 405, 415, ਅਤੇ 420 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

25 ਅਸੀਂ ਤਦਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 12 ਜੁਲਾਈ 2019 ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

27 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚੌਥੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਦਾ 15 ਦਸੰਬਰ 2015 ਦਾ ਆਦੇਸ਼, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 94 ਆਫ 2015 ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬਹਾਲ ਰਹੇਗਾ।

27 ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate